

Tudományos eredet-szótár

Előtagok						
Görög	Latin			Görög	Latin	
	Ad-	-hoz, -hez, -höz		Ana-		felfelé
Anti- anti-	Kontra- contra-	ellen		Apo-		távol
	Arcus-	íves, ív alakú		Dia- diá-	Transz- trans-	át-, keresztül-
	Disz- dis-	szét-		Ekto- ecto-	Exo-	külső
	Ekvi- aequus	egyenlő		Endo-	Intra-	belső
Epi-		felett		Hetero-		különböző
Hiper- hupér	Szuper-, Szupra- suprā	felett, felső		Hipo-	Szub-, Infra- sub-	alatt, alsó
Holo-		teljes		Homo-		azonos
	Inter-	közben		Izo- iso-		hasonló
Kata- katá-		lefelé			Ko- co-	össze-
	Kvázi- quasi	majdnem		Makro- macro-		hosszú, nagy
Meta-	Poszt- post-	utáni, túli		Mezo- mésos	Medi-	középső
Mikro- micro-		rövid, kicsi			Multi-	számos, több
Para-		melletti, túli			Per-	mentén, keresztül
Peri-		közel			Pri-	első, fő
	Pro-	előtt, miatt, ki-, oda-		Pszedo- pseudés		látszólagos, ál
	Re-	vissza-		Szin- sún-		együtt, össze

Utótagok					
Görög	Latin		Görög	Latin	
	-ális -ālis	melléknévképző		-ancia -antia	folyamat
	-ció, -ió -tiō, -iō	főnévképző		-ens -ēns	-ás, -és főnévképző
-gén -genēs		valaminek az eredménye, terméke	-gráf, -gram -graphō		rajz, karcolat
-ika, -lógia -logia		valamilyen tudományterületre utaló (fizika, biológia)		-itás -itās	állapotú
	-kulusz, -kula, -kulum -culus, -cula, -culum	kicsinyítő képző	-morf -morphē		alak
-on		részecske		-plex	részek egybefoglalása

Szállóigék			
A priori (L) a (-tól, -től) prior (korábbi)	a tapasztalás és tények ismeretét megelőző tudás	Ab ovo (L) ab (-tól, től) ōvum (tojás)	eredendően
De facto (L) de (-tól, -től) faciō (készíteni)	gyakorlatilag	Exempli gratia (e.g.) (L) exemplum (példa) + grātia (kegyéért)	például
Id est (i.e.) (L) idem (ugyanaz) est (van)	azaz	Ipsa facto (L) ipso (vele) faciō (csinálni)	ebből következik
Tempus fugit (L) tempus (idő) fugiō (siet)	repül az idő		

Általános			
Ambivalens (L) ambi- (kétfelé) + valēns (erős)	kétfértelmű	Anomália (G) a- (nem-) + homalós (egyenlő)	szabálytalan, rendhagyó
Antropikus (G) ánthropikós (ember)	emberi	Axióma (G) axiōo (elvárni) + -ma (főnévképző)	tudás, mely előfeltétel
Egzakt (L) exactus	(jól) meghatározott	Ekvivalens (L) aequus (egyenlő) + valēns (erős)	egyenlő nagyságú
Empirikus (G) en- (-ban, -ben) + perīa (próba)	tapasztalati	Evidens (L) e- (ki-, el-) + vidēns (látás)	nyilvánvaló
Heterogén (G) héteros- (más) + -génos (fajta)	különböző, eltérő	Homogén (G) homós- (ugyanolyan) + -génos (fajta)	azonos

Individuális (L) in- (nem) + dividuus (osztható)	különálló
Kauzalitás (L) causa (ok) + -ālis (melléknévképző)	oksági, ok-okozati összefüggés
Konvenció (L) con- (össze) + veniō (jönni)	megegyezés, szabály
Kvalitatív (L) quālitās (tulajdonság)	minőségi
Multi- vagy Interdiszciplináris (L) inter- (közötti) + disciplīna (tanulmány)	több tudomány- területet érintő
Posztulátum (L) postulat (követelmény)	követelmény
Primitív (L) p̄rimus (első) + -īvus (melléknévképző)	kezdetleges
Proporcionális (L) pro- (-nak, -nek) + portiō (rész, adag)	arányos
Releváns / Irreleváns (L) re- (újra) + levō (emel)	lényeges / lényegtelen

Intuitív (L) in- (nem) + tueor (figyelni)	ösztönösen megérezhető
Kongruencia (L) con- (össze) + gruō (egyesít) + -ia (főnévképző)	megegyezés
Kovalens (L) co- (együttes) + valēns (erős) + -ia (főnévképző)	kötésfajta szabad elektronok között
Kvantitatív (L) quantitās (mennyiség)	mennyiségi
Permanens (L) per- (végig) + maneō (maradni)	állandó, örök
Potenciális (L) potentia (képesség) + -ālis (melléknévképző)	lehetséges, rendelkezésre álló
Primordiális (L) p̄rimus (első) + ōrdior (kezdődik)	kezdeti
Redukál (L) re- (vissza, újra) + dūcō (vezet)	visszavezet
Specifikus (L) species (fajta) + faciō (készíteni)	fajlagos, sajátos

Matematika	
Abszcissza (L) ab- (el-) + scindō (választ)	x koordináta
Bijektív (L) bi- (két-) + iaciō (dob, vet) + -īvus (melléknévképző)	függvény, mely injektív és szürjektív is
Determináns (L) de- (el-) + terminō (határol)	mátrixot meghatározó szám
Divergencia (L) di- (ketté-) + vergō (hajlik)	széttartás
Aszimptota (G) a- (nem) + sún (együtt) + ptōtōs (eső, vágó)	végtelenben felvett érték
Derivál (L) de- (el-) + rivo (vezet)	származtat, differenciál
Diaméter (G) diá- (át-) + métrōn (mérték)	átmérő
Extrapoláció (L) extra- (köré-) + poliō (simít) + -tiō (cselekvés eredménye)	új érték beillesztése ismert értékeken túl

Explicit (L) ex- (ki-) + plicō (nyit)	közvetlen
Hisztogram (G) histós (háló) + gramma (rajzolat)	oszlopdigram
Imaginárius (L) imāgō (kép) + -ārius (melléknévképző)	képzetes
Improprius (L) in- (nem) + prōprius (szabályszerű)	integrálfogalom kiterjesztése végtelen határokra
Injektív (L) in- (be-) + iaciō (dob, vet) + -ivus (melléknévképző)	az ÉK minden eleméhez legfeljebb egy elem tartozik az ÉT elemei közül (lehet olyan elem, amelyhez egy sem)
Interpoláció (L) inter- (közbe-) + poliō (simít) + -tiō (cselekvés eredménye)	új érték beillesztése ismert értékek közé
Kombináció (L) con- (össze) + binī (párosít) + -tiō (cselekvés eredménye)	hány féleképpen tudunk n elemből k darabot kiválasztani sorrend-függetlenül
Konkáv (L) con- (-val, -vel) + cavus (üreg)	<u>síkidom</u> : van olyan két belső pontot összekötő szakasz, mely egy része a síkidomon kívül halad <u>függvény</u> : a függvény pontjait összekötő szakaszok a függvény alatt haladnak ($-x^2$)
Konvergencia (L) con- (össze-) + vergō (hajlik)	összetartás
Koordináta (L) co- (össze) + ōrdināre (rendez)	pozíció az egyik dimenzióban
Matematika (G) mathēmatikós (tudományos)	mennyiségekkel, logikával és egyéb absztrakciókkal foglalkozó tudományág

Gradiens (L) gradiēns (lépés, haladás)	változás iránya, mértéke
Holomorf (G) holós (teljes) + morphē (alakú)	az egész értelmezési tartományán differenciálható függvény
Implicit (L) im- (be-) + plicō (csuk)	közvetett
Infinitezimális (L) in- (nem) + finitus (végzett) + -esimus (annyiadik)	végtelenül kicsi
Integrál (L) integer (egész)	görbe alatti területet kiszámít
Koefficiens (L) co- (együtt) + ex- (ki) + faciō (alakít)	együttható
Konjugált (L) con- (össze) + iugō (kapcsol)	az $(a + bi)$ komplex számhoz tartozó $(a - bi)$ komplex szám
Konstans (L) con- (együtt) + stō (áll)	állandó
Konvex (L) con- (-val, -vel) + vehō (szállít, hordoz)	<u>síkidom</u> : két belső pontot összekötő szakasz mindig a síkidomon belül halad <u>függvény</u> : a függvény pontjait összekötő szakaszok a függvény felett haladnak (x^2)
Kvantum (L) quantus (mennyi, milyen sok)	egység
Mátrix (L) mātrix (anyaméh)	számok többdimenziós rendszere rendszere

Ordináta (L) ordināre (rendez)	y koordináta
Ortogonalis (G) orthós (egyenes) + gōnía (szög, sarok)	merőleges
Parciális (L) pars (rész) + -ālis (melléknévképző)	részre vonatkozó
Permutáció (L) per- (mentén) + mütő (változtat) + -tiō (cselekvés eredménye)	az összes elem egy sorrendje
Szingularitás (L) singulus (egyedi) + -itās (melléknévképző)	kitüntetett pont
Tendencia (L) tendō (kiterjed) + -	kiterjesztés
Variáció (L) variātiō (eltérés, változat)	n elemből k elemet kiválasztva sorrendbe rakjuk őket

Origó (L) origo (kezdet)	a koordinátarendszer középpontja
Paralel (G) pará - (mellett) + ālos (másik)	párhuzamos
Partikuláris (L) pars (darab) + -cula (kicsinyítő képző) + -ālis (álló)	darabkákból álló
Projekció (L) pro- (ki-) + iaciō (dob, vet)	kivetítés
Szűrjektív (L) sur- (túl-) + iaciō (dob, vet) + -ivus (melléknévképző)	az ÉK minden eleméhez legalább egy elem tartozik az ÉT elemei közül
Tenzor (L) tensor (ami nyúlik)	fizikai tartalommal rendelkező $n \times n$ -es mátrix
Vektor (L) vehō (szállít, hordoz)	iránnyal és nagysággal rendelkező matematikai eszköz

Fizika	
Adhézió (L) ad- (hozzá-) + haereō (tapad)	különböző anyagok közötti vonzóerő
Amplitúdó (L) amplus (széles) + -tūdō (absztrakt főnévképző)	rezgés legnagyobb kitérése
Aphélium (G) apó (-tól, -től) + hēlios (Nap)	naptávolság
Bifurkáció (L) bi- (ketté-) + furcātus (ágazó) + -tiō (főnévképző)	kettéválás
Centripetális (L) centrum (középpont) + petō (keres) + -ālis (melléknévképző)	befelé mutató irány körmozgás esetén
Dielektrikum (G) dia- (át) + ēlektron (borostyán)+ -um (anyaghatározó)	elektromosan szigetelő anyag
Albedó (L) alb(us) (fehér) + -ēdō (absztrakt főnévképző)	fényvisszaverő képesség
Anód (G) ana- (fel) + hodós (küszöbérték)	elektród, amelybe a pozitív töltés befelé áramlik (a negatív pedig kifelé)
Barion (G) barús (nehéz)+ -on (részecske)	három kvarkból álló részecske (ilyen a proton, a neutron)
Centrifugális (L) centrum (középpont) + fugiō (menekül) + -ālis (melléknévképző)	kifelé mutató irány körmozgás esetén
Diagnosztika (G) dia- (át-) + gnōstikós (ismert)	átvizsgálás
Diffrakció (L) dis- (szét-) + frangō (tör) + -iō (főnévképző)	(fény)törés

Diffúzió (L) dis- (szét-) + fundō (árad) + -iō (főnévképző)	anyagáramlási jelenség, melyet a térrészek közötti sűrűségkülönbség hajt
Diszperzió (L) dis- (szét-) + partiō (oszt) + -iō (főnévképző)	(fény)szóródás
Ekvipartíció (L) aequus (egyenlő) + partiō (oszt) + -tiō (főnévképző)	az ~-tétel szerint minden szabadsági fokra azonos mennyiségű energia jut
Emisszió (L) ex (el-, ki-) + mittō (küld, bocsát) + -iō (főnévképző)	kibocsátás
Entrópia (G) en- (be-) + tropé (fordulás)	zárt rendszer rendezetlenségének foka; arányos az adott makroállapotot megvalósító mikroállapotok számával
Fizika (G) phusikós (természetes)	a világegyetem működésének megértését célzó természettudomány
Foton (G) phōtō- (fény) + -on (részecske)	fényrészecske
Gravitáció (L) gravis (nehéz) + -itās (állapotban lévő)	a négy alapvető kölcsönhatás egyike
Hiszterézis (G) hustérēsis (hiányosság)	egy rendszer előéletétől való függése
Inercia (L) in- (nélkül) + ars (képesség) + -ia (absztrakt főnévképző)	tehetetlenség
Invariáns (L) in- (nem) + variō (változik)	valamilyen művelet elvégzése után is változatlan mennyiség
Karakterisztika (G) kharaktēr (jellemvonás)	jellemző vonás
Kinematika (G) kínēma (mozgás)	mozgástan

Dinamika (G) dúnamis (erő)	az erők (amelyek mozgásállapotot változtatnak) leírása
Disszipáció (L) dis- (szét) + supō (szór) + -tiō (főnévképző)	veszteség folyamata
Elektron (G) élektron (borostyán) + -on (részecske)	negatív töltésű elemi részecske
Entalpia (G) enthálpō (felmelegít) + -iō (főnévképző)	egy termodinamikai rendszer teljes hőtartalma
Ekvilibrrium (L) aequus (egyenlő) + libra (mérleg) + -um (anyaghatározó)	egyensúly
Fluxus (L) fluō (áramlik) + -tus (cselekvést kifejező főnévképző)	áramlás
Frekvencia (L) frequēns (gyakori) + -tia (-ság, -ség)	ismétlődési gyakoriság
Hadron (G) hadrós (sűrű) + -on (részecske)	az erős kölcsönhatás által összetartott részecskék: barionok és mezonok
Impedancia (L) impediō (akadályoz) + -antia (folyamat)	komplex elektromos ellenállás
Interakció (L) inter- (közötti) + āctiō (cselekedet)	kölcsönhatás
Izotóp (G) ísos (azonos) + tópos (hely)	azonos proton-, de eltérő neutronszámú atommagok
Katód (G) kata- (le) + hodós (küszöbérték)	elektród, amelyből a pozitív töltés kifelé áramlik (a negatív pedig befelé)
Koherens (L) co- (össze-) + haereō (függ)	összefüggő

Kohézió (L) co- (össze-) + haereō (tapad)	azonos anyagok közötti vonzóerő
Kontinuum (L) con- (össze-) + teneō (tart) + -uum (főnévképző)	folytonos (nem részecskékből álló) közeg
Lepton (G) leptós (kicsi) + -on (részecske)	részecske, mely nem vesz részt az erős köölcsönhatásban (ilyen az elektron, a műon, a tau, és a neutrínók)
Magnitúdó (L) magnus (nagy) + -tūdō (absztrakt főnévképző)	égitestek fényességének mértékegysége
Molekula (L) mōlēs (tömeg) + -cula (kicsinyítő képző)	két, vagy több atomból álló semleges anyagi részecske
Perihélium (G) perī (közel) + hēlios (Nap)	napközeli
Permittivitás (L) per- (át-) + mittō (ereszt)+ -itās (állapotú)	elektromos energia- tároló képesség
Plazma (G) plāsso (képződik) + -ma (főnévképző)	ionizált gáz; a negyedik halmazállapot
Proton (G) prōtos (első) + -on (részecske)	pozitív töltésű elemi részecske
Radiális (L) radius (sugár) + -ālis (melléknévképző)	sugárirányú
Spektrum (L) speciō (nézni) + -trum (eszközkepző)	megjelenés, kép
Sztatikus (G) statikós (megállni, megnyugodni)	állandó
Szuszeptibilitás (L) suscipiō (alkalmas)	fogékonyság
Trajektória (L) trans- (át) + iaciō (hajít)	pályáiv

Kondenzáció (L) con- (össze-) + dēnsō (sűrűsödik) + -tiō (főnévképző)	sűrűsödés, cseppfolyósodás
Konzervatív (L) con- (meg) + servō (őriz, védelmez)	megmaradó mennyiséggel rendelkező
Longitudinális (L) longitūdō (hossz) + -ālis (melléknévképző)	hullám, melyben egy közeg sűrűsödési és ritkulási helyei követik egymást (hang)
Mechanika (G) mēkhanikós (gépezetekre vonatkozó)	a fizika azon ága, mely az erők hatását vizsgálja a testekre
Neutron (L) ne- (nem) + uter (egyik) + -on (részecske)	töltés nélküli elemi részecske
Permeabilitás (L) permeō (áthatol) + -ābilis (képesség)	mágneses áteresztőképesség
Perturbáció (L) perturbō (zavar, összekever) + -tiō (cselekvés eredménye)	zavar, zavarás
Potenciál (L) potentia (erő) + -ālis (melléknévképző)	befolyás, erősség
Protuberancia (L) pro- (ki-) + tüber (áradás) + -antia (folyamat)	napkitörés
Reflexió (L) re- (vissza) + flectō (görbít)	visszaverődés
Szaturáció (L) saturāre (teletölteni) + -iō (főnévképző)	telítődés
Szublimáció (L) sub- (alatt) + limen (fejgerenda)	felszállás, lebegés
Tangenciális (L) tangō (érintés) + -ālis (melléknévképző)	érintőirányú
Transzláció (L) trans- (át) + lātiō (hordás)	átültetés

Transzmisszió (L) trans- (át) + missiō (küldés)	átvitel
Univerzum (L) unus (egy) + versus (változtatott)	világmindenség

Transzverzális (L) trans- (át) + verto (vált, fordul)	hullám, mely a haladási irányára merőlegesen kelt rezgéseket (fény)
Vákuum (L) vacō (üres) + -uum (főnévképző)	űr, üresség

Meteorológia				
Adiabatikus (G) a- (nem) + dia- (át) + batós (hatolás)	hőcsere nélküli folyamat		Advekcio (L) ad- (felé) + vehō (szállít)	szállítás
Alto- (L) alo (nőni)	magas szintű		Anabatikus (G) aná- (felfelé) + baíno (menni)	emelkedő
Antitriptikus (G) anti- (ellen) + trípsis (súrlódás)	egyensúlyi áramlás, melyben a nyomási gradiens erő a súrlódási erővel tart egyensúlyt		Atmosz (G) atmósz	pára, gőz
Ciklosztrófikus (G) cyclo- (körbe) + strophé (csavar)	köráramlás, melyben a nyomási gradiens erő képzí a centripetális erőt		Cirrus (L) cirrus (fodor)	pehelyfelhő
Cumulus (G) kúō (csúcs, halom)	gomolyfelhő		Geosztrófikus (G) geo- (föld) + strophé (csavar)	egyensúlyi áramlás, melyben a nyomási gradiens erő a Coriolis erővel tart egyensúlyt
Hodográf (G) hodós (út) + gráphō (karcol)	út karcolat		Izobár (G) ísos (egyenlő) + báros (súly)	azonos süllyal
Izogon (G) ísos (egyenlő) + gonía (szög, sarok)	azonos szögben		Izohiéta (G) ísos (egyenlő) + huetós (eső)	azonos mennyiségű eső
Izotach (G) ísos (egyenlő) + takhús (gyors)	azonosan gyorsan		Katabatikus (G) katá- (lefelé) + baíno (menni)	süllyedő
Koaguláció (L) coagulo (megalvad)	összealvadás		Konvekció (L) con- (össze) + vehō (szállít)	feláramlás
Nimbus (G) néphosz (felhő)	sötét vagy viharfelhő		Stratus (L) sternō (szétterül)	rétegfelhő
Szféra (G) spaîra (gömb)	réteg		Transzspiráció (L) trans- (át) + spirō (lélegzik, él) + -tiō (cselekvés eredménye)	párologtatás
Troposz (G) trópos (fordul, változik)	keverés			